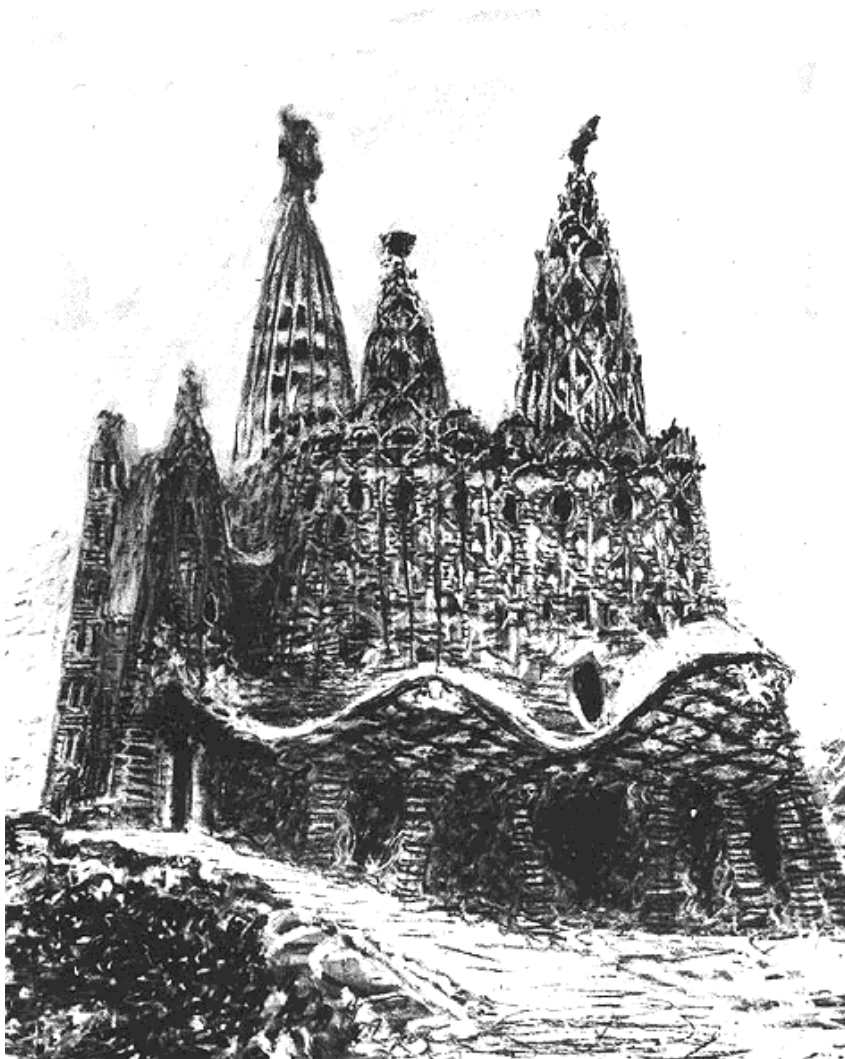

LA COLÒNIA GÜELL

QUADERN DE TREBALL

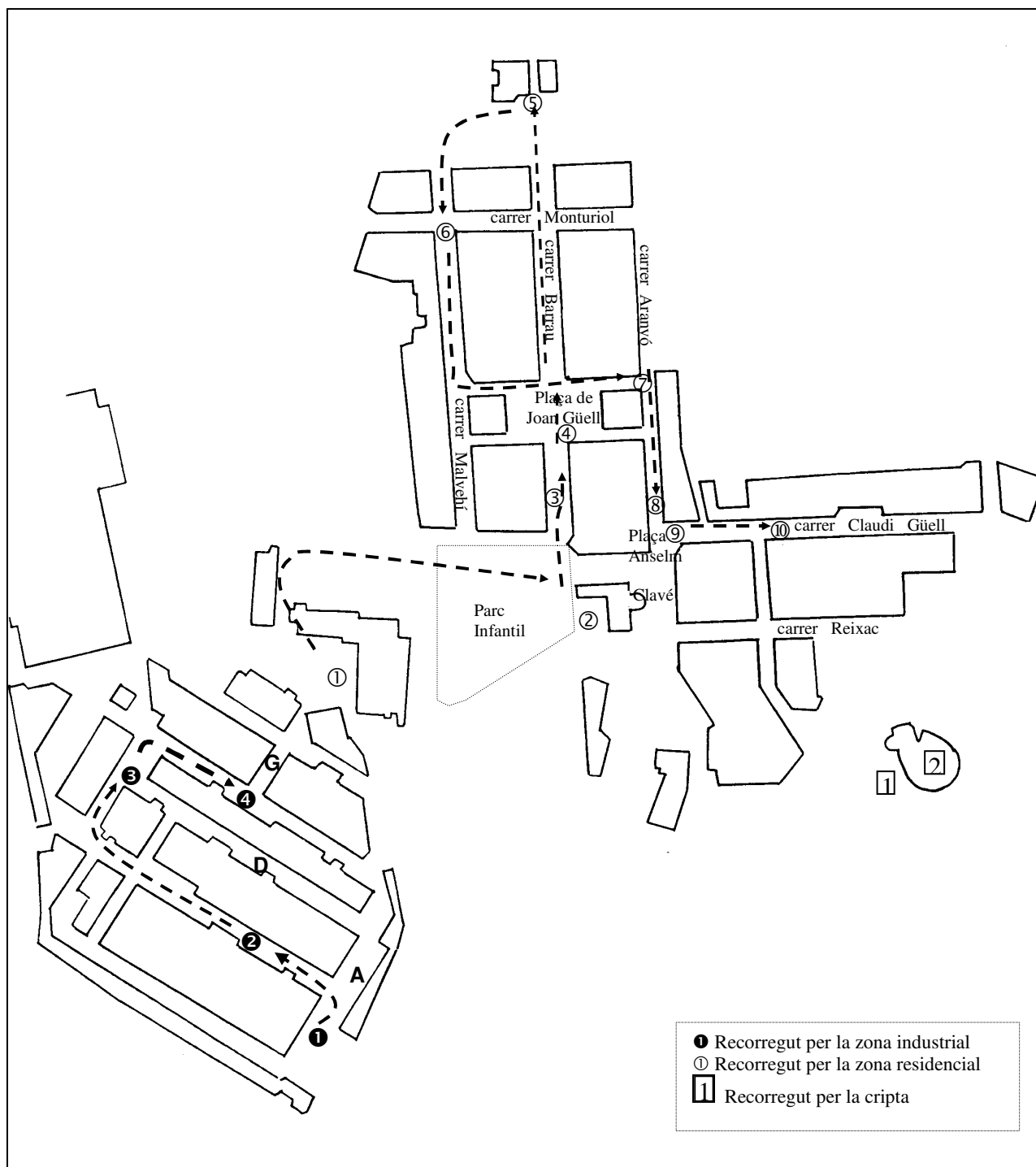
Nom: _____

Data: _____

Ensenyament
Secundari
Obligatori

PLÀNOL DE LA COLÒNIA GÜELL

NORMES PER REALITZAR L'ITINERARI

1. Part de l'itinerari l'heu de realitzar vosaltres sols.
2. Heu d'anar sempre amb el vostre grup. No destorbeu el treball dels altres grups.
3. Per anar d'un punt d'observació a un altre, fixeu-vos en el plànol i seguiu les indicacions que apareixen al quadern amb el símbol .
4. Respecteu els edificis, les propietats i el treball de les persones en tot l'itinerari.
5. Feu atenció al trànsit de vehicles, especialment a la zona industrial.

Introducció

La Colònia Güell va ser creada per Eusebi Güell i Ferran Alsina l'any 1890 als terrenys de la finca agrícola que havia adquirit, anys abans, el pare del primer, en Joan Güell. De forma progressiva es va anar construint la colònia on s'hi va anar traslladant tota la maquinària de la fàbrica que els Güell tenien, des de l'any 1848, a Sants anomenada "Vapor Vell". L'any 1908 hi treballaven unes 1.000 persones entre obreres i obrers.

La fàbrica va funcionar com a recinte integral de transformació del **cotó** en **panes, velluts i velludets** fins l'any 1973, després d'haver canviat de propietaris l'any 1945.

Com veuràs, al recinte industrial hi ha en l'actualitat un centenar d'empreses de sectors diversos que utilitzen els edificis per activitats no lligades a la funció per la qual van ser concebuts.

De la Colònia Güell caldria destacar la unitat d'estil modernista a tot el lloc i la clara separació física dels nuclis industrial i residencial, fets que no es van donar a altres colònies Llobregat o Besòs amunt.

Un altre fet diferencial remarcable amb altres colònies del país és que, des del primer moment, la força motriu del recinte industrial va ser la de la màquina de vapor, malgrat tenir a l'abast les aigües del canal de la dreta del riu Llobregat.

☞ *Passejaràs per un tros de la història de la industrialització a Catalunya. Ens agradaria que en gaudissis, aprenent i respectant tot allò que aquí va succeir, ja fa uns quants anys...*

Bona feina!!

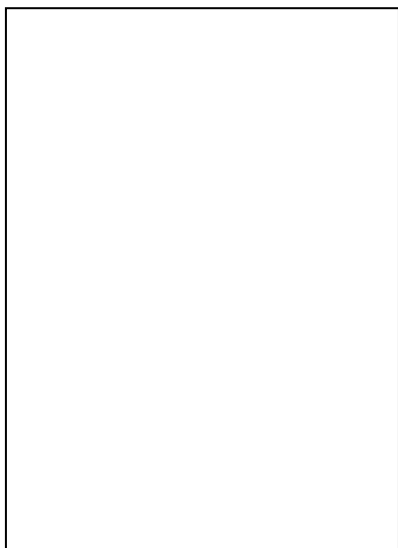

El Recinte Industrial

Punt d'observació 1: LA FÀBRICA DE PISOS.

☞ Davant mateix de l'entrada al recinte industrial hi ha un edifici de pisos. L'observarem des del carrer A, el que hi ha a l'esquerra d'on ens trobem.

📖 Aquest edifici segueix el model anglès de fàbrica de pisos, també anomenat *manchesterià*. És l'edifici principal del recinte industrial.

En cadascun dels pisos s'hi feia una activitat relacionada amb el **procés de filatura i la preparació de teixits**, des que el cotó entrava en forma de bala fins que en sortia preparat per anar al telers.

Activitats

🔪 Quin material s'ha utilitzat per a la construcció de les parets de la fàbrica de pisos?

☐ totxo

☐ ferro

☐ maó vist

🔪 Un cop vistes les mostres que t'ensenyen, assenyala l'origen que creus que té el cotó, que és la primera matèria de tot aquest procés industrial:

☐ animal

☐ vegetal

☐ sintètic

☐ mineral

Punt d'observació 2: ELS EDIFICIS AMB DENTS DE SERRA.

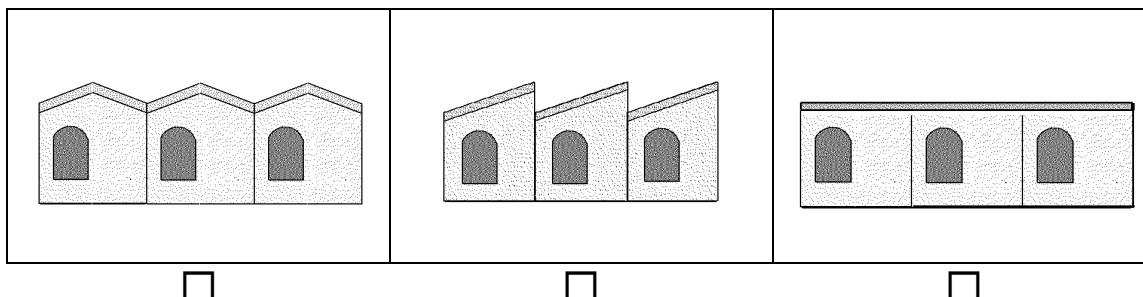
☞ Tornem a l'entrada i enfilem el carrer C avall on, un cop passats els edificis més alts, ens fixem amb l'edifici de l'esquerra.

📖 Aquestes naus contenien la **secció de teixits** on centenars de telers funcionaven al mateix temps. Aquesta part del procés de producció és anomenat **tissatge**. De forma majoritària els telers eren portats per obreres. Als telers s'havia de tenir molta atenció visual, per tal que no hi hagués cap fil mal posat i n'espatlless la tela resultant. Algunes naus també es feien servir de **magatzems** i en alguna d'elles es trobava la zona de tints.

Activitats

✎ Assenyala la forma de la teulada.

📖 A aquest tipus d'edifici de l'anomenava de **dents de serra** o **shed**.

✎ Observa la disposició de les obertures amb vidres que hi ha a la teulada. Amb l'ajuda d'una brúixola indica més o menys cap a quin punt cardinal estan encarades?

Orientació : _____

✎ Les finestres són la principal font de llum de les naus a on hi havia els telers. Quina finalitat té l'orientació cap aquest punt cardinal?

Punt d'observació 3: ELS ASSECADORS.

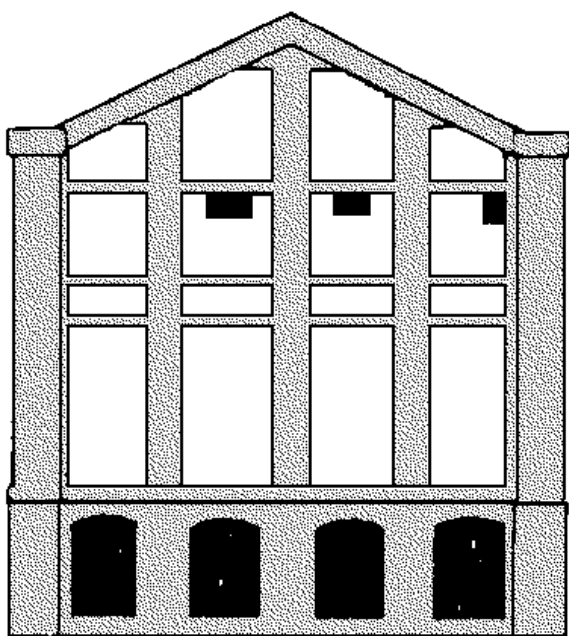
☞ *Baixem fins al final del carrer C i girem pel carrer I. L'edifici que ens queda a la dreta és l'antiga fusteria i el de l'esquerra un assecador. Ens aturem a la cruïlla dels carrers I-D i observem l'edifici que queda a la banda esquerra del carrer D.*

📖 És una nau dedicada a l'**assecat dels teixits** un cop havien estat tenyits. En el procés industrial, estem a la zona d'**acabats**.

El que més destaca d'aquests edificis són les façanes de maó vist i la seva especial disposició, la qual tenia com a objectiu aconseguir una bona ventilació de l'interior sense que el sol hi entrés directament i no en deteriorés els teixits.

Activitats

✍ *Dibuixa un detall dels maons de la façana d'un altre assecador.*

Detall de la disposició dels maons de la façana d'un dels assecadors.

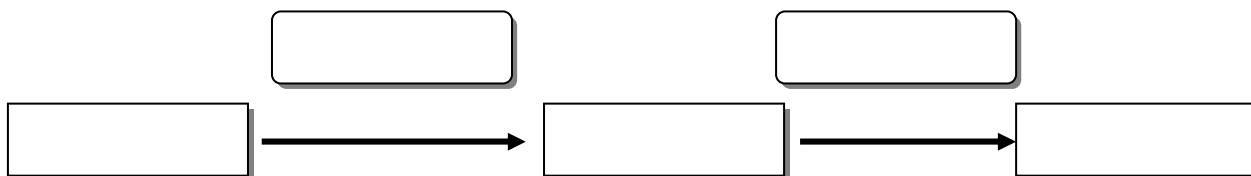
Dibuix de la disposició dels maons de la façana d'un altre assecador.

📖 Aquesta manera de posar els maons es pot anomenar **gelosia**.

📖 Fixa't bé en les gelosies dels assecadors. Pots observar que els maons verticals estan disposats de forma obliqua respecte la paret i amb orientacions alternes a cada filera.

✍ *Quina finalitat té aquesta disposició?*

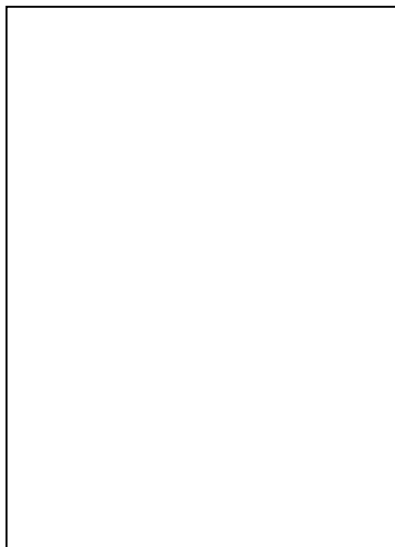
✍ *Completa l'esquema amb els noms: tela seca, ASSECATGE, tela, tela mullada, TINCIÓ.*

Punt d'observació 4: LA XEMENEIA.

☞ *Seguim pel carrer I fins la cruïlla amb el carrer E, l'enfilem passant entre dos antics assecadors. Un cop passat el carrer G, continuem recte fins a trobar la xemeneia.*

📖 La **xemeneia** és una construcció que dona un caràcter singular al recinte fabril i que es veu des de molts punts de la colònia.

La fàbrica està situada al costat del canal de la dreta del Llobregat. Malgrat això, mai es va plantejar l'opció d'utilitzar la força motriu que podia proporcionar l'aigua, sinó que des d'un bon començament es va fer servir la màquina de vapor. La primera que s'instal·là tenia una potència de 500 CV que ben aviat va ser substituïda per una de 1000 CV.

Aquesta darrera va ser la de major potència que, en aquell moment, va construir l'empresa anomenada "La Maquinista Terrestre i Marítima".

Activitats

☞ *Amb el **clinòmetre** i la **cinta mètrica**, calculeu l'alçada de la xemeneia:*

Alçada :

m

☞ *Completa aquesta frase assenyalant una de les tres respostes possibles.*

"La presència de la xemeneia ens indica que la fàbrica de la Colònia Güell emprava com a font d'energia..."

☐ l'energia muscular

☐ l'energia hidràulica

☐ el carbó

☞ *Del procés de transformació del cotó en panes i velluts n'hem anomenat tres parts... Sabries ordenar-les?*

☐ acabats

☐ filatura

☐ tissatge

📖 Orientativament, els sous setmanals en una colònia industrial l'any 1903, podien ser els següents: filatura: de 27 a 30 ptes., teixidors: de 17 a 20 ptes., peons: de 15 a 17 ptes., ajudants: de 6 a 9 ptes. Mig quilo de pa, a la mateixa època i lloc, podia costar 0,45 pessetes.

El nucli residencial

Punt d'observació 1: CAN SOLER DE LA TORRE.

☞ Sortim de la fàbrica per una porta situada al mur que tanca el recinte. Abans d'arribar al nucli de cases trobem un trencall a mà esquerra que ens duu fins a una masia.

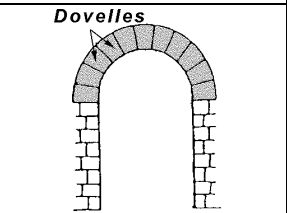
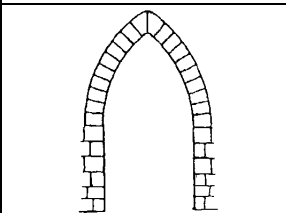
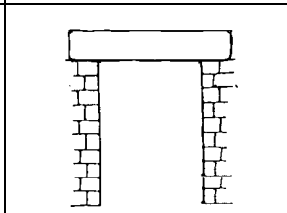
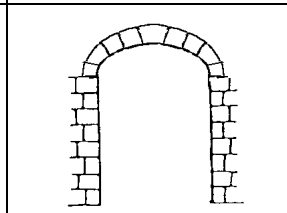
📖 Can Soler de la Torre és una **masia** força antiga. En Joan Güell, propietari dels terrenys des de l'any 1860, ja la va utilitzar com a residència temporal de la seva família.

Té algunes característiques típiques de la casa pairal catalana (restes d'un **rellotge de sol**, porta **adovellada** i **galeria** lateral). Adossada hi ha una capella barroca que inicialment fou l'església de la colònia fins a la construcció de la cripta.

Prop de la masia hi ha un dipòsit d'aigua de maó vist. Era un dels nombrosos dipòsits i pous que fornien d'aigua a la colònia.

Activitats

✎ Relaciona amb fletxes:

Arc de mig punt	Arc apuntat	Arc pla	Arc rebaixat
			

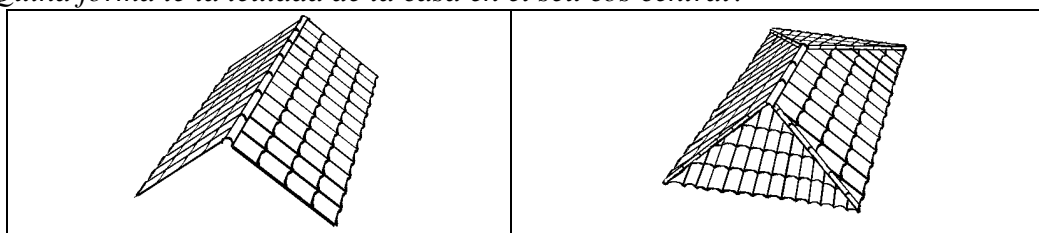
Portes dels balcons

Porta d'entrada

Obertures laterals
de les golfes

📖 L'arc de la porta principal està fet amb blocs de pedra anomenats **dovelles**, per això a aquest tipus de porta s'anomena **adovellada**.

✎ Quina forma té la teulada de la casa en el seu cos central?

☐ Dues aigües

☐ Quatre aigües

✎ A quin segle es va construir Can Soler de la Torre?

Punt d'observació 2: CA L'ORDAL.

☞ *Deixem la masia, tot seguint la carretera estreta. En passar una corba, veurem a mà esquerra l'antic **dipòsit d'aigua**, de curiosa factura; just passat aquest, girem a la dreta i arribem al parc infantil. Ens situem davant de Ca l'Ordal.*

📖 Ca l'Ordal és un edifici que recorda una masia típica. Sembla ser que hi vivia més d'una família. Aquestes s'encarregaven de les feines agrícoles de la finca. Té un soterrani -dedicat a quadres-, planta baixa, pis i golfes. És una casa de clara inspiració modernista amb un important ús del maó com a element decoratiu.

Activitats

✍ *Fes una creu al costat de les parts de la casa on s'utilitza el maó com a element decoratiu.*

finestres

xemeneies

galeria de les golfes

parets

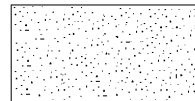
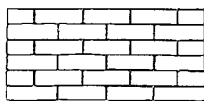

porxades

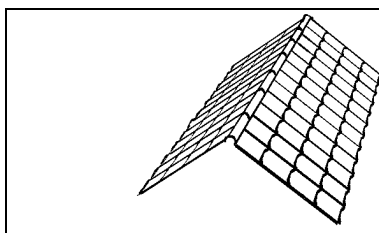
cornisa

✍ *Com està construïda la façana?*

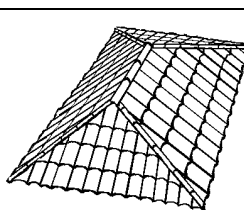
amb maons iguals
disposats en fileres.amb mur de morter
i de pedresamb blocs de
pedres irregulars

arrebossat

✍ *Com és la teulada de la casa?*

Dues vessants

Quatre vessants

✍ *Observa atentament les obertures de la casa (**porta del davant** d'accés a la balconada, **finestres** del primer pis i **finestres** de les golfes). A quin tipus d'arc et recorden?*

✍ *Fixa't en el cartell situat davant del mur i anota quin arquitecte va construir la casa i quan:*

Punt d'observació 3: CASES DELS OBRERS DEL CARRER BARRAU.

☞ A l'esquerra de Ca l'Ordal comença el carrer Barrau, un dels principals eixos. L'enfilem fins a trobar el grup de cases que van del núm. 10 al 18. Són les antigues cases dels obrers de la colònia.

📖 Aquestes van ser de les primeres illes de cases d'obers que es van construir a la colònia. Són cases entre mitgeres, amb una petita eixida a la part del davant i pati a la posterior, de tipologia i decoració força uniforme; les bigues de fusta no permetien major amplada. Cada dues cases compartien un pou d'aigua, fins a la instal·lació d'aigua corrent a la colònia.

La majoria dels habitatges eren de lloguer, que era d'entre 5 a 10 pessetes al mes. Si es donava el cas que alguna família comprava la casa, el sòl seguia sent propietat de l'empresa que es reservava la possibilitat de recuperar l'habitatge si es deixava de

treballar a la fàbrica.

Activitats

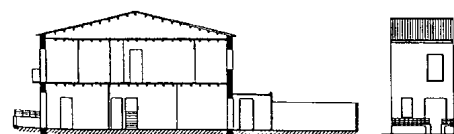
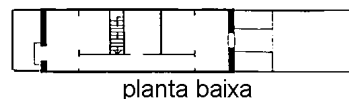
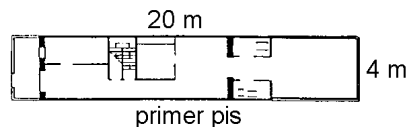
✎ Respon:

- Quin material s'utilitza com a element decoratiu a les balustrades i a les cornises?

✎ Fixa't bé en l'esquema d'una casa i respon:

- Aquesta casa podia tenir uns m² per planta i en total uns.....m². Creus que és suficient espai, tenint en compte que ,a la majoria de les cases, hi vivien unes 6 o 7 persones (avis, pares i 2 o 3 fills)?

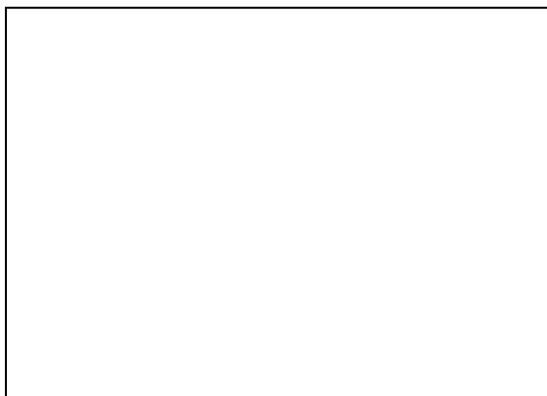
Resposta :

Punt d'observació 4: PLAÇA JOAN GÜELL.

☞ *Seguim el carrer Barrau amunt i de seguida arribem a la plaça Joan Güell.*

📖 La plaça Joan Güell duu el nom del pare del fundador de la Colònia. Va ser el centre de la vida social i cultural, com ho demostra la presència dels edificis de l'Ateneu Unió i del Teatre Fontova. Al primer hi assajava la coral *La Maquinista* i era el cafè de trobades habituals entre els obrers i al segon s'hi feien representacions teatrals, de manera que a la gent no li calia sortir fora de la Colònia per tal de relacionar-se o divertir-se.

Activitats

🔪 *Què s'hi podia fer en un lloc com l'Ateneu Unió ?*

🔪 *A qui està dedicada l'estàtua que presideix la plaça?*

🔪 *A sota de l'estàtua hi apareix aquesta inscripció. Si t'hi fixes bé, veuràs que algunes lletres han estat manipulades o bé eliminades. En quin idioma es va escriure primer? I després de la modificació? Dóna una explicació al motiu del canvi.*

“LA COLONIA GÜELL AL SEU FUNDADOR ...”

🔪 *Abans de marxar, fixa't que, darrera l'estàtua i a sobre la font, hi consta l'any en el qual es va construir el monument. Anota'l.*

Any de construcció:

🔪 *L'estàtua es va erigir durant la Segona República o durant el franquisme?*

Punt d'observació 5: LES ESCOLES.

☞ *Seguim el carrer Barrau on, a banda i banda, trobem més exemples de cases d'obrers que no segueixen ben bé la tipologia de les de la part baixa del carrer. Al final, damunt d'un turó, vigilades per pins, hi ha les escoles.*

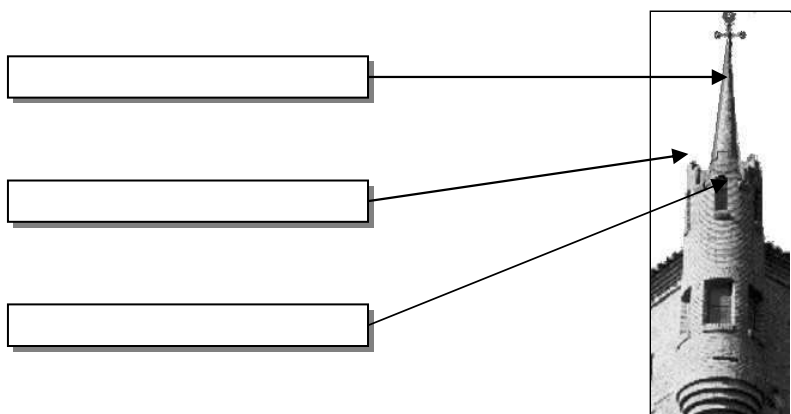
📖 Consten de dos edificis, les **escoles** pròpiament dites, a l'esquerra i la **casa del mestre** a la dreta. Ambdós són obra de Francesc Berenguer, amic i col·laborador de Gaudí. Els edificis s'inclouen plenament dins el modernisme, tant per les formes com pels materials emprats. A la colònia l'educació era gratuïta per als fills dels obrers. Aquesta va ser la primera escola en català del segle XX.

Activitats

📖 *A quin tipus d'edifici et recorden les escoles?*

📖 L'edat mitjana va ser una època molt reivindicada pels modernistes.

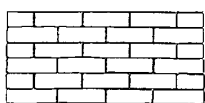
📖 *Escriu els noms **espitllera**, **pinacle** i **merlet** als requadres corresponents del torreó.*

📖 *Quina diferència hi ha entre les obertures de la planta baixa i les del primer pis de les escoles?*

📖 El nombre important de finestres que hi ha, permet una molt bona il·luminació de les aules.

📖 *Com està construïda la façana?*

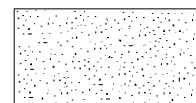
☐ amb maons iguals disposats en fileres.

☐ amb mur de morter i de pedres

☐ amb blocs de pedres irregulars

☐ arrebossat

Punt d'observació 6: CARRER MALVEHÍ.

☞ Amb les escoles a la nostra esquena girem cap a la dreta fins a trobar el carrer Malvehí. L'observació la fem a la cruïlla amb el carrer Monturiol, davant de ca l'Espinal.

CA L'ESPINAL

📖 **Ca l'Espinal** és, potser, l'habitatge de més qualitat de la Colònia Güell.

Era la residència de l'encarregat de l'administració de l'empresa. Obra de Joan Rubió i Bellver consta de planta baixa i dos pisos. Destaca per l'ús del maó com a element decoratiu, per la presència d'un **mirador** o **tribuna** circular i per la gelosia a la porta de sortida de la casa.

Activitats

✍ El principal element decoratiu de Ca l'Espinal és el maó. Fes una creu als indrets de l'edifici on s'utilitza.

☐ finestres ☐ cornisa ☐ parets ☐ porxades ☐ obertures de les golfes

✍ Explica les diferències entre ca l'Espinal i les cases d'obrers que ja has vist.

CASA DEL METGE

Al costat de ca l'Espinal hi ha la **Casa del Metge**, una casa de planta i pis. A la colònia hi havia un servei mèdic i una farmàcia permanentment. Ambdós serveis van ser dotats per l'empresa. Es donava el cas que el metge també exercia a Santa Coloma de Cervelló, municipi del qual en depèn el nucli de la Colònia Güell.

✍ Quins avantatges creus que tenien els obrers i obreres pel fet de que hi hagués metge a la Colònia? I per a l'empresa?

Punt d'observació 7: L'ANTIC CENTRE PARROQUIAL SANT LLUÍS.

☞ *Enfilem el carrer Ponent i travessem la plaça Joan Güell fins arribar al carrer Aranyó. L'edifici restaurat que ens queda al davant és l'antic Centre Parroquial Sant Lluís.*

📖 Aquest edifici, construït l'any 1918, era la seu del Patronat Obrer de la Sagrada Família, institució religiosa dirigida pel capellà de la colònia que oferia diverses activitats pels nens i nenes: jocs, gimnàstica, representacions teatrals, catequesi, etc.. La institució va representar d'alguna manera el contrapunt religiós de l'esperit més laic que oferien el Teatre i l'Ateneu. Des de l'any 1933, una part de l'edifici va ser destinada a Biblioteca Pública. A nivell d'estructura, l'edifici consta d'una sola planta, per bé que amb separacions de pilastres.

☞ *Aquí, a l'antic Centre Parroquial Sant Lluís, cal fixar-se en **la porta del pati**, a la dreta de l'edifici, carrer avall.*

✍ *Quina forma hi predomina, la recta o la corba?*

📖 El ferro forjat va ser un art aplicat utilitzat de manera freqüent pels modernistes, .

Punt d'observació 8: Antic CONVENT DE LES MONGES.

☞ *Davant de la casa del Secretari hi ha l'Antic Convent de les monges.*

Aquesta casa, coneguda com a *casa-bressol*, era la residència de les monges Carmelites que oferien essencialment dos serveis: tenien cura dels malalts i vigilaven els nens de bolquers que no es podien quedar amb els avis, mentre els pares estaven treballant a la fàbrica. L'edifici, com pots observar, és poc rellevant quant a estructura i decoració.

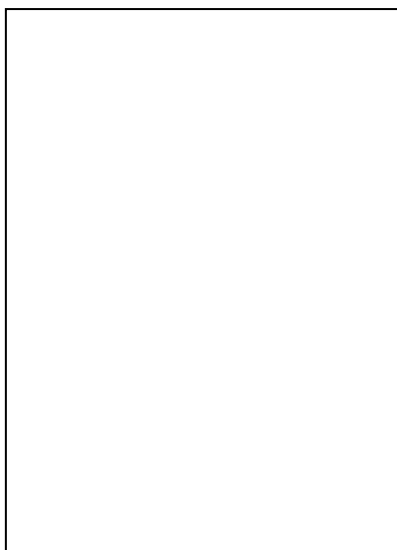
✍ *Actualment, qui fa les tasques socials que realitzaven les monges?*

📖 A la colònia Güell, els serveis socials que oferien institucions com la *casa-bressol* i el Centre Parroquial Sant Lluís a nenes i nens de diferent edat permetien que les dones guanyessin un jornal a la fàbrica, deslliurant-les d'algunes tasques d'atenció als seus fills a la llar.

Punt d'observació 9: CASA DEL SECRETARI.

☞ *Seguim carrer Aranyó avall fins a la cruïlla amb el carrer Claudi Güell. L'edifici que ens queda a la cantonada del davant és la casa del secretari*

📖 S'anomena així perquè és on hi va viure el secretari o administrador de la colònia.

L'edifici presenta unes característiques ben particulars que el fan sensiblement diferent de molts dels que has vist fins ara, tant a nivell de materials com a nivell de elements decoratius.

De la façana cal ressaltar la part frontal on hi ha la porta i la balconada. A la cornisa s'hi repeteix un motiu decoratiu que també és present en d'altres llocs. A la part superior de la balconada hi apareix la figura d'un **rat-penat**. Aquest és un símbol utilitzat com a cimera (la part superior) en els escuts de Barcelona, València i Palma de Mallorca. Jaume I el Conqueridor també el portava al seu casc.

Activitats

☞ *Coronant la balconada, apareixen tres arcs que neixen dels capitells de les columnes. A quina tipologia situaries els dos laterals?*

☐ arc de mig punt ☐ arc apuntat ☐ arc pla ☐ arc rebaixat

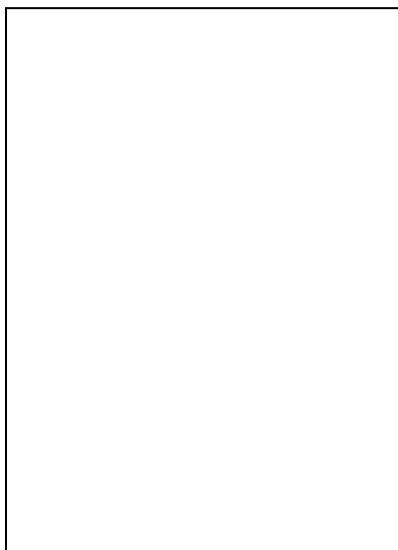
☞ *De ben segur que t'has fixat en la decoració exterior. L'arquitecte hi va incloure tres símbols catalanistes. Quins són i amb quines llegendes estan relacionats?*

Símbol			
Llegenda			

Punt d'observació 10: LA COOPERATIVA DE CONSUM.

☞ *Seguint el carrer Claudi Güell amunt, trobem a mà dreta un edifici destacat: la cooperativa de consum.*

📖 La **cooperativa de consum** és obra dels arquitectes Joan Rubió i Francesc Berenguer. És un edifici que segueix la línia arquitectònica modernista, sobretot per la utilització del maó. La cooperativa era una societat on els habitants de la colònia compraven els queviures. El sistema de pagament era singular: durant la setmana les compres no es pagaven sinó que s'apunten en una llibreta. Es pagava al final de la setmana, quan els obrers havien cobrat de la fàbrica. Els **magatzems** que hi ha al davant depenien de la cooperativa. Constaven de tres espais: la carbonera per guardar el carbó d'ús domèstic, el celler i el magatzem on es guardaven els productes derivats de la matança del porc.

✍ *Quins usos tenia el carbó en aquella època?*

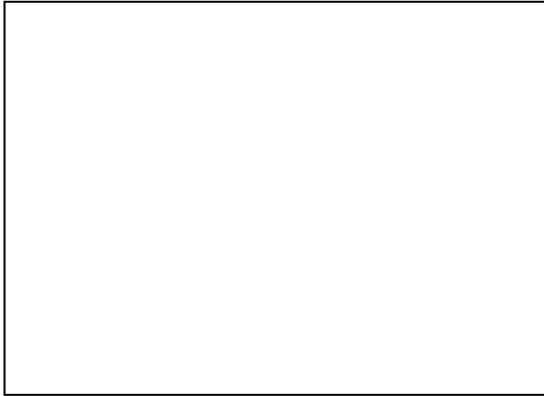
✍ *Quins avantatges suposava el fet de que a la Colònia Güell també hi hagués producció agrícola?*

L'església o cripta

Punt d'observació 1: EXTERIOR

El projecte

📖 Estàs situat a l'exterior de l'edifici religiós més singular de la colònia Güell. Construït des del 1908 al 1916, segons el projecte de l'arquitecte **Antoni Gaudí i Cornet**, per encàrrec d'Eusebi Güell el 1898.

Gaudí va projectar experimentalment durant 10 anys com havia de ser l'església de la Colònia Güell; el procés va ser lent i complicat però les solucions estructurals trobades, fetes per primer cop aquí, després les aplicaria en la construcció de la Sagrada Família. Aquest mètode de càlcul *empíric* va representar una

novedosa singularitat en la història de l'arquitectura, doncs cap edifici s'havia aixecat seguint les línies funiculars que marcava una maqueta. No cal dir que el mètode està basat en l'equivalència contrària i simètrica entre les forces de gravetat i pressió. Tradicionalment ja es coneixia l'arc catenari en arquitectura però es considerava que era poc elegant i de difícil càlcul matemàtic i, per això, s'usaven els arcs circulars, el·líptics,... que es basaven en la geometria de formes regulars que utilitza l'esquadra i el compàs. Gaudí va basar-se en les formes de la geometria reglada que ja estan en la natura (cargols, potes d'aranya, muntanyes, arbres,...).

Activitats

✍ Relaciona aquests conceptes previs amb els dibuixos:

ARC PARABÒLIC :

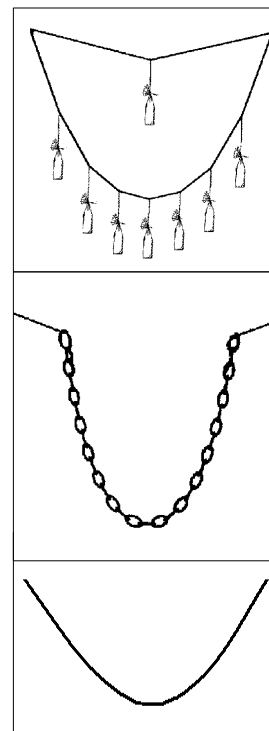
Quan en un arc catenari, les càrregues són col·locades de manera uniforme al llarg del seu recorregut horitzontal es forma un arc parabòlic

ARC FUNICULAR :

Arc catenari que, a més de suportar el seu propi pes, suporta una o diverses càrregues que actuen al llarg del seu recorregut segons **on s'han col·locat**

ARC CATENARI

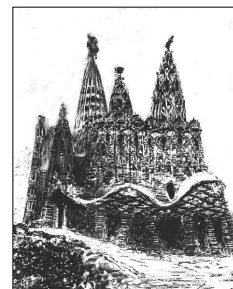
Forma que adopta una cadena o un cordill quan es penja de dos punts i tan sols suporta **el seu propi pes**

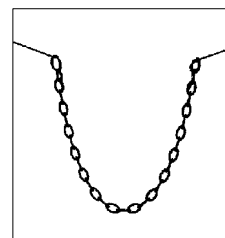

✍ A continuació tens uns requadres amb textos amb l'ordre lògic de realització que has de relacionar amb les il·lustracions de la dreta :

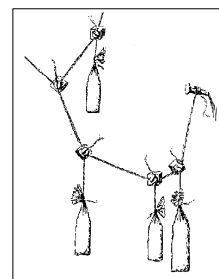
Per calcular la forma que havien de tenir les columnes i els arcs Gaudí es va inspirar en l'**arc catenari**, que és la forma que pren una cadena que penja agafada pels dos costats.

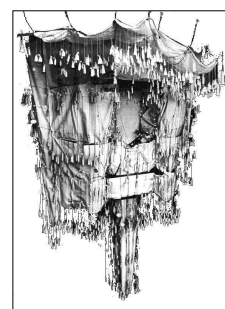
Amb cordills i uns saquets de perdigons de diferent pes va determinar la forma que tindrien els arcs i les columnes.
Tota la maqueta estava feta a escala.

Quan ja tenia fetes totes les columnes i arcs hi va posar paper o roba per dins per veure la forma que tindrien les parets i la volta del sostre.
Observeu la foto que va fer.

Finalment va girar la foto de cap per avall i ja tenia l'estructura de l'edifici feta.
Aquí podeu veure un dibuix fet a sobre de la fotografia de com hagués quedat l'església, si l'hagués acabada.

Arbres de pedra ?... Finestres d'aigua?

Com pots observar, les columnes que aguanten totes les nerviacions del sostre de l'entrada de la cripta estan inclinades; de totes en destaca una: la que està situada davant per davant de la porta d'entrada, feta de blocs **basàltics** units amb plom fos. La inclinació de les columnes ve donada pel càlcul empíric que va fer l'arquitecte a partir d'una maqueta; del porxo cal destacar també la forma convexa d'algunes voltes.

Com en gairebé tota la seva obra, Gaudí, en realitzar la cripta Güell, va inspirar-se en la naturalesa, sobretot a nivell de formes però també de materials. La utilització del **maó**, del **maó recuit** i de l'escòria de **ferro fos** mimetitzen el conjunt dins el bosquet de pins que envolta la cripta, fet que també queda reblat per la mateixa inclinació de les columnes.

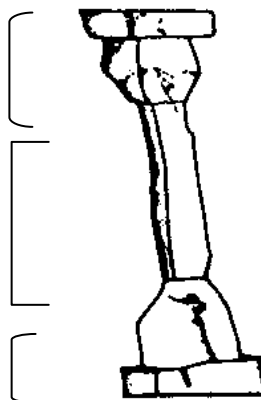
Activitats

Relaciona amb fletxes els noms amb la il·lustració:

Base

Fust

Capitell

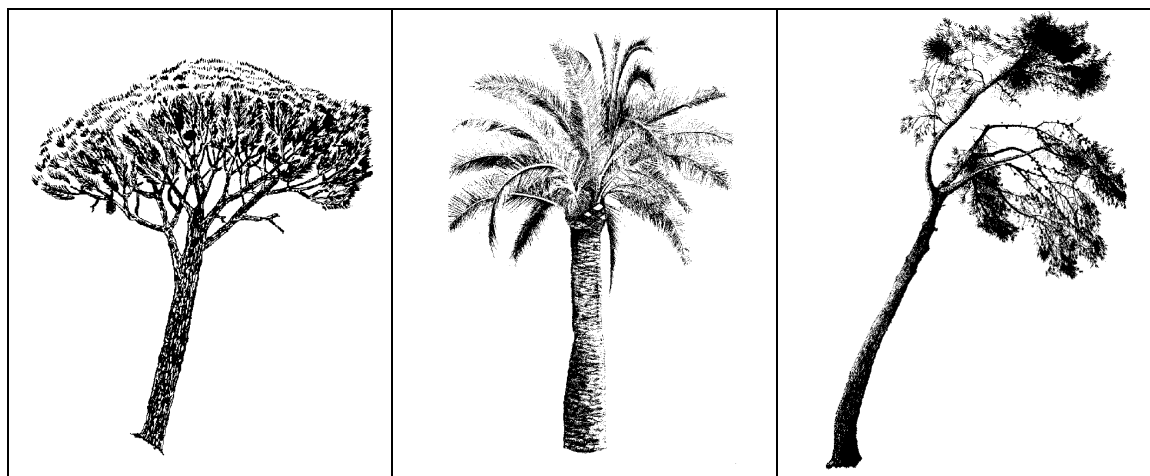

Observa la volta del porxo. Quines figures geomètriques fetes amb trossos de **maó** decoren les voltes del sostre?

En conjunt, a què creus que s'assemblen ?

Assenyala quin o quins d'aquests vegetals s'assembla més al conjunt de columna-nervis creuers, bé sigui per la forma o bé per l'ús de certs materials:

☐ pi pinyer

☐ palmera

☐ pi blanc

Fixant-te en els dibuixos precedents i observant el bosquet que envolta la cripta, quin tipus de pi creus que és el més abundant?

Totes les columnes del porxo estan fetes del mateix material?

Quines intenten d'imitar l'escorça dels pins, ja sigui pel color o bé per la textura:

☐ les de maó recuit ☐ les de basalt

Toca'n alguna de maó recuit i digues quina sensació tens:

☐ aspror

☐ finesa

☐ rugositat

☐

Com a anècdota s'explica que en preguntar-li a en Gaudí del perquè de la inclinació de les columnes, ell va respondre: " Si vostè està recolzant-se en un bastó, ni vostè ni el bastó estan rectes" . Era comú que molts "set-ciències" d'aquella època, portessin bastó per a lluir-lo...

Quina de les formes que se't proposen s'assembla més a la forma que tenen les **finestres**?

☐ romboïdal

☐ quadrada

☐ de gota d'aigua

☐

El ferro forjat de material reciclat va ser utilitzat per en Gaudí com a element decoratiu en moltes ocasions. És el cas de les proteccions de les finestres, l'estructura de les quals està feta d'antigues agulles de teixir, unides hexagonalment...

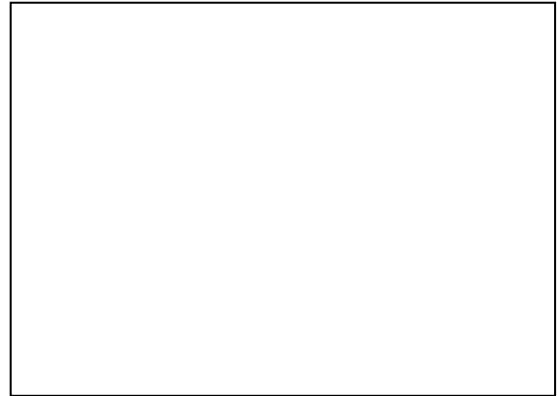
Els símbols

A sobre la porta d'entrada de la cripta hi ha un plafó força complex quant a la seva simbologia. El material utilitzat en la seva composició és el **trencadís de ceràmica**, tant freqüent en altres obres gaudinianes. Anem a veure'n alguns elements simbòlics:

* Virtuts cristianes:

- Prudència
- Justícia
- Caritat
- Esperança
- Temprança

* En la majoria dels altres espais i emmarcant el central, hi ha motius vegetals i florals. A dalt, un crismó - símbol de Crist - voltat de flames que també representa la caritat. Tot el plafó té una certa simetria.

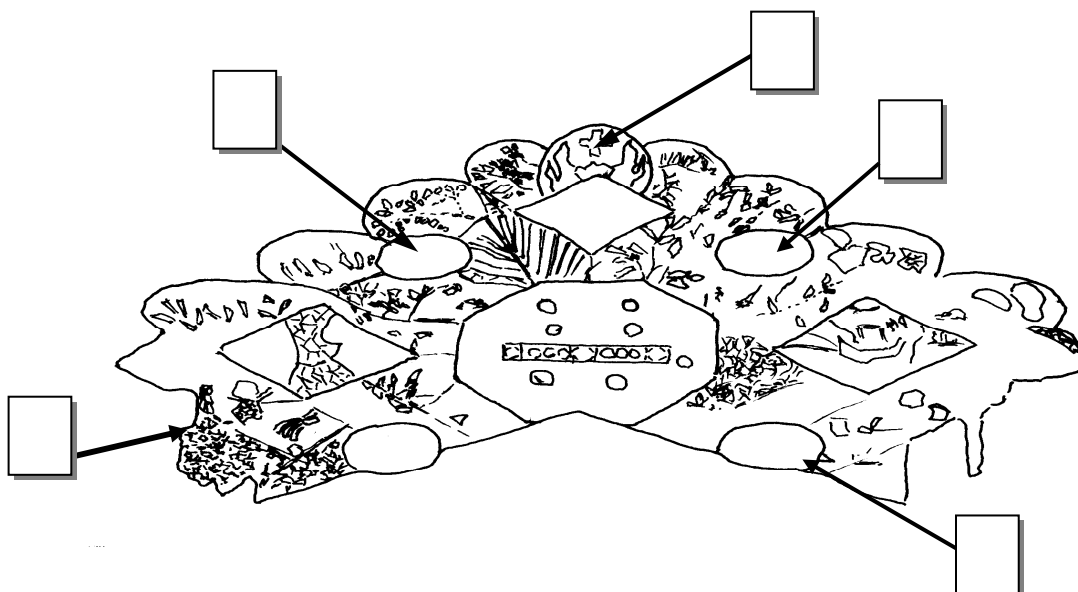

Activitats

✎ Al plafó, predomina la corba o la recta?

✎ Fixa't bé en el plafó i escriu el número de cadascuna de les virtuts als quadres:

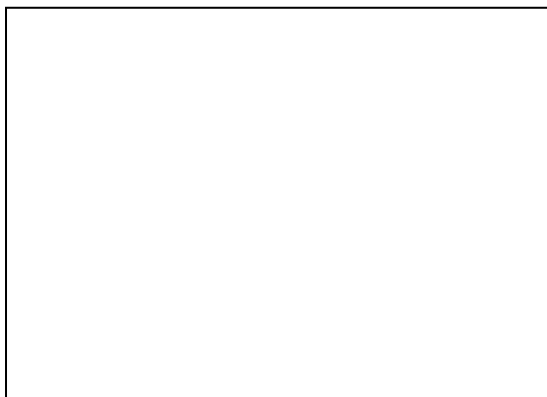
Nº	Element	Simbolitza
1	Porró de vi	la temprança -que vol dir no passar-se en menjar i beure-
2	Àncora de vaixell	l' esperança
3	Creu amb flames	la caritat
4	Llàntia	la prudència
5	Escaire i plomada	la justícia

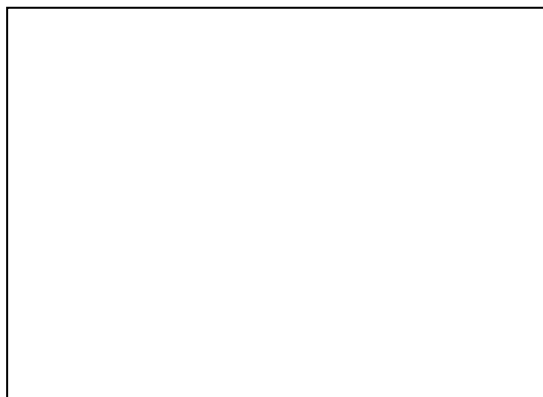

Un **Monograma** és el dibuix format per dues o més lletres que representen un nom o una part d'ell o bé un dibuix que fa referència a algú.

✍ Tenint en compte les explicacions, situa les enganxines al seu lloc:

Monograma de la Verge

Monograma de Sant Josep

✍ Si dones un tomb per tot el recinte exterior, veuràs aquests símbols :

- * Les lletres Alfa (Λ) i Omega (ω) → principi i final
- * Els peixos () → símbol eucarístic
- * La creu dels temples ($\oplus$) → símbol de Crist

✍ Escriu a continuació alguns dels llocs on apareixen:

Λ	ω		$\oplus$
		p.ex: entre algunes finestres	

✍ De tot l'espai exterior, marca a quins llocs s'ha utilitzat el **trencadís de ceràmica**:

☐ símbols ☐ plafó ☐ columnes ☐ monogrames ☐ vitralls ☐

 El pòrtic amb bancs està pensat com a lloc de conversa a imitació d'algunes esglésioles romàniques de muntanya.

Punt d'observació 2: INTERIOR

 A l'espai interior es poden distingir tres zones:

* **una zona central** on se situa l'altar i l'espai destinat als fidels.

* una segona zona a manera de **deambulatori perimetral** de l'espai central.

* una tercera zona, **la sagristia**, situada a la part posterior de l'altar.

Pertot apareixen vitralls amb forma de creu de braços arrodonits i que donen al conjunt una coloració fascinant, contrastant amb la volguda rudesia dels materials emprats en la construcció del

sostre i les columnes (maó, maó recuit i basalt). La llum que hi entra, matisada per aquest contrast, podríem afirmar que és la justa per al recolliment que requereix un lloc com aquest. L'atmosfera resultant és gairebé màgica.

Les muntures de les vidrieres dels vitralls són metàl·liques i s'obren en forma d'ales de papallona.

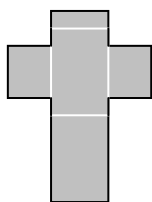
L'estructura. El tractament de l'espai

 Si la sensació d'amplitud a l'exterior es força notable, és a l'interior on això es magnifica en funció de com es va estructurar l'espai.

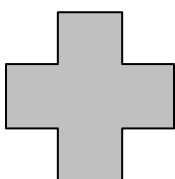
Gaudí va concebre el que és l'interior de la Cripta com un recinte on des de cadascun dels racons es veïés la zona central de celebració del culte i on l'estructura per a sostenir-ho no en dificultés la visió. Es constata, més aquí que en altres obres de l'arquitecte, que forma i funció tenen un sentit indestruïble. Gaudí no vol amagar, sinó que més aviat vol exhibir tot allò de funcional que ha permès que l'edifici sigui com és.

 L'estructura interior ve determinada per la forma del conjunt. El sostre és de volta plana amb un entramat de nervis de 15 cm. de gruix. Hi ha vint-i-vuit columnes de diferent textura, forma i material. Els quatre pilars centrals són de basalt de Castellfollit de la Roca, unint-se les parts de les columnes amb plom fos. Dues claus de volta estan unides per un robust arc.

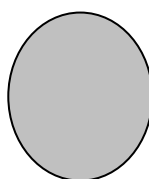
 Quina forma té la planta de l'església?

☐ de creu llatina

☐ de creu grega

☐ ovalada

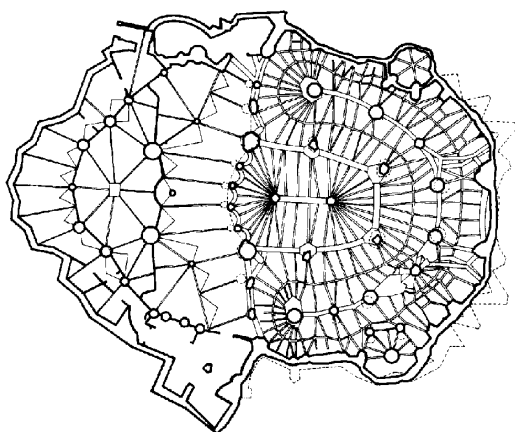

☐ rectangular

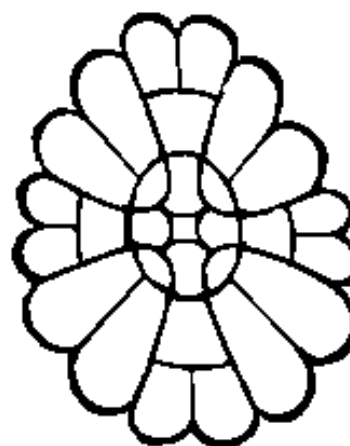

Assenyala amb colors al plànol del sostre de la cripta i a la llegenda la situació dels següents elements i enganxa l'adhesiu on es veu el nervi de maó vist:

- ☐ les 4 columnes basàltiques ☐ les dues claus de volta ☐ el nervi de maó vist on conflueixen els arcs

Els vitralls. Les sensacions

- Si tens colors, pinta el vitrall de la dreta segons el model o la teva inspiració.
- Quina sensació, relacionant **llum**, **materials** i **espai**, et produeix l'interior de la cripta. Intenta descriure-la:
- Per què creus que s'anomena "cripta": per la seva situació respecte al sol o bé per la impressió que dóna en conjunt? Diries que s'assembla a una cova? Per què?

La decoració, el mobiliari i els altars

📖 La construcció de l'església es va interrompre l'any 1916, després de que en Gaudí deixés les obres l'any 1914, per motius no aclarits.

Si s'hagués continuat, de ben segur que la decoració interior, almenys en les parets i columnes que estan arrebossades fins a certa alçada, s'hagués completat amb elements ornamentals com el trencadís o altres.

Alguns dels bancs van ser dissenyats pel mateix Gaudí, essent la resta còpies dels originals.

✍ *Els bancs:*

Creus que està ben dissenyat, es a dir, és còmode?

Fixa't en la forma de les dues places d'un mateix banc...

Per què creus que es va dissenyar així ?

Cal destacar, també, les estructures en **forja de ferro** que sostenen les petxines -a l'entrada i entre els altars - que són originàries dels mars del Pacífic -, la funció de les quals és contenir aigua beneïta.

✍ *Creus que són de veritat les petxines o són artificials?*

📖 A la cripta hi ha tres altars: l'altar major situat al centre, el de la Sagrada Família a l'esquerra i el de la Mare de Déu de Montserrat a la dreta. Els dos primers van ser dissenyats per en Josep Maria Jujol, deixeble i col·laborador d'en Gaudí ; l'altre altar, el de la Mare de Déu de Montserrat, va ser fet per Isidre Puig i Boada.

✍ *Quins dels tres t'agrada més?*

📖 La Cripta de l'església de Santa Coloma de Cervelló va ser declarada Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO l'any 1985.

Glossari

bala: fardell d'una mercaderia que ha estat atapeïda i lligada. El cotó es transportava en bales

balustrada: barana les columnetes de la qual solen estar tornejades o adornades amb motllures. Solen situar-se als balcons, als terrats i a les escales.

casa pairal: masia

cisterna: dipòsit, generalment subterrani, on es conserva l'aigua per al consum humà. Aquesta aigua sol ser de pluja i ha estat recollida de la teulada.

clau de volta: és la peça central que clou la volta i on van a parar tots els nervis creuers

cornisa: element arquitectònic sortint que corona una façana i que sol estar motllurat.

cripta: església o capella que se situa per sota de l'església principal i que està més baixa que el nivell del sòl.

espitllera: finestra estreta que es troba al mur de les fortificacions, des de la qual es podien disparar, a cobert, fletxes (sagets) o d'altres projectils.

golfes: espai d'una casa que hi ha entre la teulada i el sostre del pis més alt que serveix per a protegir-la del fred i de la calor. També s'hi acostumen a guardar coses velles que no es fan servir.

llinda: conjunt de tres pedres o més, sempre en número imparell, que tanquen una obertura formant un arc pla.

maó aplantillat: maó fet a base de plantilles, per tal de donar-li una forma volguda i predeterminada, normalment en corba.

maó recuit : maó que en coure massa al forn, té un aspecte més aviat fosc i es considerat de rebuig.

merlet: cadascun dels pilars de pedra separats per un espai, que hi ha al damunt de les muralles.

mirador: tribuna o balcó cobert d'una casa.

morter: material aglomerat format per una barreja de calç o ciment, sorra i aigua que s'endureix en un cert temps.

nervis creuers: arrenquen de la **clau de volta** i serveixen per a reforçar-la, i tot formant part de la seva estructura van a parar als capitells de les columnes.

pilastra: columna de forma quadrada i rectangular que acostuma a estar enganxada a una paret. També sol rebre aquest nom els elements arquitectònics de base rectangular que es posen de tant en tant en una balustrada i barana.

pinacle: element arquitectònic terminal acabat generalment en punta.

ràfec: part de la teulada que sobresurt del pla d'una façana.

sanefa: forma ornamental que consisteix en la repetició de temes d'un mateix adorn que se sol posar al llarg de parets, terres o sostres.

volta de maó pla o volta catalana: volta feta a partir de la unió dels maons per la part més fina; es a dir pel gruix del maó.

Material didàctic elaborat per:

Carles Castillo i Valero
Francesc Alegret i Hernández
Francesc Domingo i Rigol
Miquel Márquez i Puerta

Il·lustracions:

La fotografia de la introducció està extreta de la premsa regional en recull sobre la Colònia de Lluís Casals. És una fotografia d'època quina citació no estava explicitada.

Els esquemes de la part industrial i residencial són d'elaboració pròpia, excepte el de la casa d'obrer i l'original del plànol de l'itinerari reelaborat per nosaltres extrets els dos de : AMIGÓ, Mª José i altres: *Una visita a la Colònia Güell* (1994). Papers de treball. Institut de Ciències de l'Educació. Universitat de Barcelona. Barcelona.

Els esquemes de la Cripta són també d'elaboració pròpia, excepte el plànol i la planta de la mateixa així com l'original del vitrall reelaborat i les fotografies de la maqueta polifuncional i el dibuix resultant del gir de la maqueta que estan extrets de : BASSEGODA NONELL, JUAN i altre (1999) : *La catedral de Antoni Gaudí. Estudio analítico de su obra*. Edicions UPC. Barcelona

Bibliografia:

AMIGÓ, Mª José i altres: *Una visita a la Colònia Güell* (1994). Papers de treball. Institut de Ciències de l'Educació. Universitat de Barcelona. Barcelona.

COSTILLAS PÉREZ, Beatriz i altres (1992): *La Colònia Güell, Modernisme i indústria*. L'aixernador edicions. Argentina.

BASSEGODA NONELL, JUAN i altre (1999) : *La catedral de Antoni Gaudí. Estudio analítico de su obra*. Edicions UPC. Barcelona

DAL MASCHIO EISELE, Agnès (1994): *El Modernisme*. Col·lecció "Descobrim el Baix Llobregat", 1. Consell Comarcal del Baix Llobregat.

GIRALT-MIRACLE, Daniel (director) (2002): *Gaudí. La recerca de la forma*. Ajuntament de Barcelona. Institut de Cultura. Lunwerk Editores sa. Barcelona

LAHUERTA, Juan José (1992): *Antoni Gaudí 1852-1926*. Editorial Selecta. Barcelona..

PUIG BOADA, Isidre (1976): *L'església de la Colònia Güell*. Lumen, Barcelona.

SOLÀ MORALES I RUBIÓ, Ignasi de (1983): *Gaudí*. Editorial Polígrafa. Barcelona.

.Material editat per a ús exclusivament docent. Se'n poden fer còpies sempre i quan sigui per aquesta finalitat i n'estigui informat el Camp d'Aprenentatge Can Santoi.

<http://serveiseducatiu.xtec.cat/cda-cansantoi/>
cda-cansantoi@xtec.cat

Edita:

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació
Camp d'Aprenentatge Can Santoi

Edició: desembre 2015
Versió: 3.1
Codi: COL-ESO